

Schaktning för fjärrkyla i Sturegatan

Arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning

RAÄ 232:1
Kv. Kol 15, Sturegatan
Västerås domkyrkoförsamling
Västmanland

Ulf Alström

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Inledning.....	2
Målsättning och syfte.....	2
Undersökningsresultat.....	3
Referenser.....	5
Kart- och arkivmaterial.....	5
Otryckta källor.....	5
Tekniska och administrativa uppgifter.....	5
Kartfigur.....	6
BILAGA.....	7
Bilaga 1. Fyndtabell.....	7

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmmd.se

© Stiftelsen Kulturmiljövård 2012

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01407.

ISBN: 978-91-7453-142-8

Västerås 2012.

Sammanfattning

I samband med grävningsarbeten i Sturegatan, Västerås, har Stiftelsen Kulturmiljövård utfört en schaktningsövervakning. I det nära 40 meter långa schaktet påträffades i huvudsak sentida och nutida påförda fyllningslager. En källare med osäker ålder var fylld med sten.

På en sträcka av cirka 2 meter fanns ett intakt kulturlager där två byggnadsnivåer kunde urskiljas. De yngre resterna efter en husgrund dateras till 1600-talet. Det äldre huset har genom en ¹⁴C- analys daterats till första halvan av 1400-talet

Inledning

På grund av schaktningar i Sturegatan för fjärrkyla ha Stiftelsen Kulturmiljövård utfört en arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning.

Arbetet utfördes efter ett beslut av Länsstyrelsen i Västmanlands län 2011-06-01 (dnr: 431-1047-11).

Uppdragsgivare var Mälarenergi AB, AO Service/Bygg & Teknik, vilka även bekostade schaktningsövervakningen.

Målsättning och syfte

Målsättningen med den arkeologiska förundersökningen var att dokumentera eventuella kulturlager och anläggningar som skulle påverkas av grävningsarbetet. Syftet var att samla information om områdets historia. Förundersökningen skulle klargöra fornlämningens utbredning och bevarandegrad inom schaktet. Eftersom schaktningarna genomfördes i redan befintliga ledningsgravar var dokumentationen av schaktväggarna särskilt betydelsefullt. En bedömning av fyndens karaktär och mängd ingick i målsättningen. Eftersom området är relativt okänt historiskt sett ansågs det vara viktigt med dateringar av kulturlagren och då särskilt den äldsta etableringsfasen.

Figur 1. Schakt för fjärrkyla i Sturegatan. (Foto mot norr U. Alström.)

Undersökningsresultat

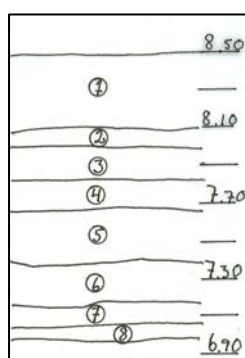

Schaktet i Sturegatan där rör för fjärrkyla lades ner var cirka 38 m långt, upp till två m brett och 1,3–1,5 m djupt.

Kulturlagren i området hade omfattande skador i nästan hela schaktets längd. Omedelbart norr om platsen för profilritningen påträffades rester efter en husgrund som hade en källare med cementgolv. Golvet var troligen av senare datum än husgrunden eftersom källarväggarna var byggda av sten. Källaren, som var cirka 5 m bred eller lång, var fylld med rivningsmaterial bestående av natursten och tegel.

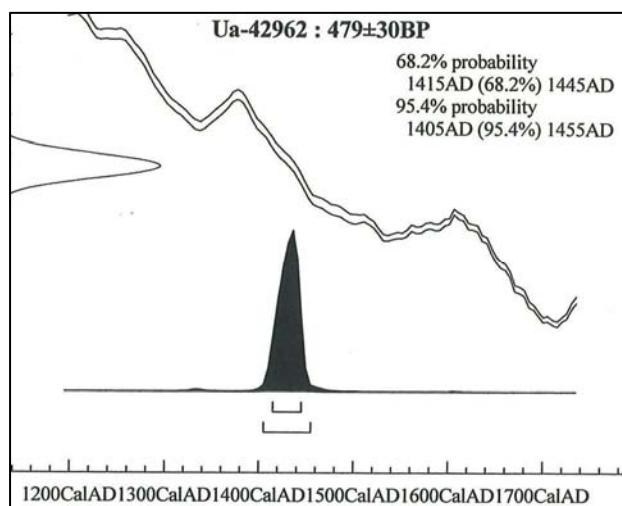
Resterande sträcka norrut hade en utfyllnad av åsmaterial uppblandat med betongklumpar.

Endast en cirka 2 m lång sträcka hade bevarade kulturlager (röd markering på figur 2). Dessa dokumenterades med en sektionsritning av schaktväggen. Här tillvaratogs även ett ben för ¹⁴C-datering (lager 7) av de äldsta lagren, dvs. etableringsfasen, i området.

Figur 3. Sektionsritning från västra schaktväggen, vid röd punkt på figur 2. 1. Trottoarkantsten och bärlager, 2. Sand, 3. Lera med småsten, 4. Lera med sot- och kolinslag, möjlig golvnivå, 5. Brandlager med sot och kol och rester av torvtak. I botten rester av brända golvplankor, 6. Grå lera med tegelfragment. 7. Grå lera med kolinslag samt kalkbruk, 8. Blå lera med kolinslag. (Sektionsritning skala 1:40.)

Från lager 7 utvaldes ett djurben för ¹⁴C-analys. Dateringen visar att området togs i bruk under första delen 1400-talet.

Figur 4. ¹⁴C analysen visar att de äldsta kulturlagren med 95% säkerhet kan dateras till 1405–1455 vår tideräkning (Possnert 2011).

De äldsta kulturlagren som på en mycket kort sträcka (cirka 2 meter) var bevarade kan dateras till 1400-talets första hälft. Det betyder att lager 5 som är ett brandlager med torvtaksrester och plankgolv inte kan vara äldre än första halvan av 1400-talet. Några daterande fynd från lager 5 påträffades inte. Däremot påträffades fyra skärvor rödgods från lager 4 vid schaktningsarbetet. I lager 4 påträffades 4 stenar, 0,2–0,4 m stora, i en rad vilket tyder på att ett hus på syllstenar stått på platsen. Huset kan med viss osäkerhet dateras till 1600-talet utifrån rödgodsskärvorna.

Referenser

Kart- och arkivmaterial

Ekonomiska kartan Västerås 11G:17. Skala 1:20 000.
Utdrag ur fastighetskartan. Skala 1:1 000.

Otryckta källor

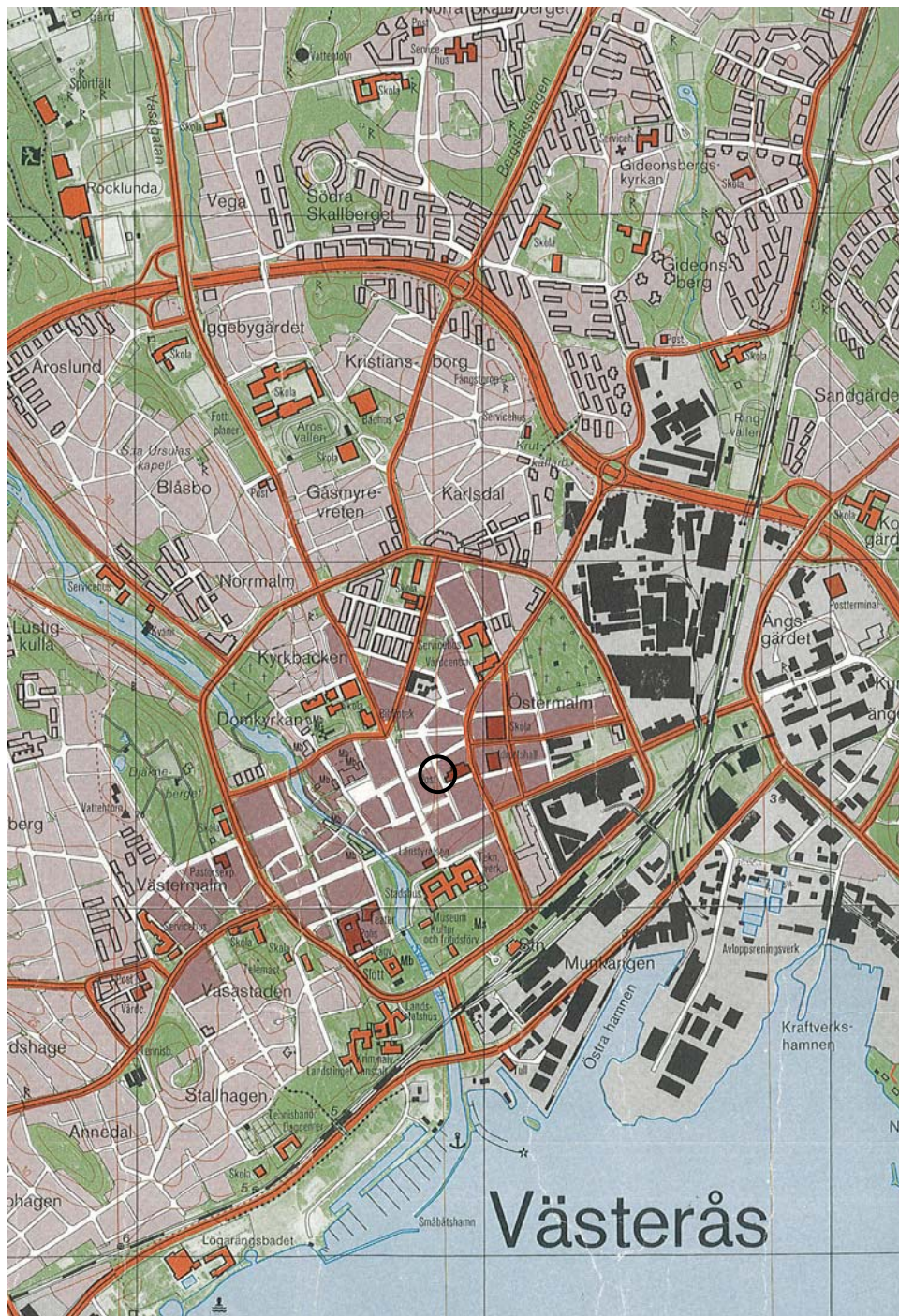
Possnert, G., 2011. Resultat av ¹⁴C datering av obränt ben från Västerås, Västmanland. Ångströmlaboratoriet. Uppsala universitet. Uppsala

Tekniska och administrativa uppgifter

KM projekt nr:	KM 11068
Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:	431-1047-11, 2011-06-01
Undersökningsperiod:	Oktober 2011
Exploateringsyta:	Cirka 40 löpmeter schakt
Personal:	Ulf Alström, Jonas Ros
Belägenhet:	Kv. Kol 15, Sturegatan
Ekonomisk karta:	Västerås 11G:17
Koordinatsystem:	Rikets
Koordinater:	X 6610363 Y 1541888
Höjdsystem:	RH 2000
Inmättningsmetod:	Manuell
Dokumentationshandlingar:	Dokumentationsmaterialet förvaras på VLM
Fynd:	Fynd F1 förvaras på KM inför fyndfördelning

Kartfigur

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet Gävle. Ärende nr MS2006/01407.

Figur 5. Undersökningsplatsens läge markerat med en ring. Utdrag ur ekonomiska kartan.. Skala 1:20 000.

BILAGA

Bilaga 1. Fyndtabell.

Fyndnr	Sakord	Material	Egenskap	Vikt, gr	Antal	Antal. fragm.	Fragm . grad	Fyndomständighet
1	Y. Rödgoods	Lera	Glaserade	12	-	4	-	Lager 4

